

következetességgel ATTAVANTE munkájának mondja. Csak a kitünő érzékű CSONTOSI hangoztatta, hogy ez nem ATTAVANTEÉ. Magam a Kisfaludy-Társaság 1924 márc. 5-iki ülésén felolvasott dolgozatomban és sajtó alatt levő tanulmányomban, *A Corvin-codexek művészi diszéről*, kifejtetem, hogy ez a munka nem ATTAVANTETÓL származik, hanem GIOVANNI BOCCARDI, másnéven BOCCARDINO Vecchio fiatalkorának legbájosabb alkotása és mondhatnám egész munkásságának főműve s az egyetlen CORVIN-kódex, melyet teljes bizonyossággal neki tulajdoníthatunk.

A Budapesttől 1920-ban visszakövetelt darabokra vonatkozólag D'ANCONA oly homályosan fejezi ki magát, hogy úgy lehet érteni, mintha a jóvátételi követelések folytán mindahárom (Cod. 345—347) Olaszországba került volna, noha a 345. számú *Damascenus*-kódex még ma is a M. Nemzeti Múzeum birtokában van. A 347. sz. *Hieronymus*-kézirát — ma a modenai Biblioteca Estense α. S. 4. 24. jelzetű darabja — amint azt *La Bibliothègue du Roi Matthias Corvin* című munkájában (60. sz.) már HEVESY megállapította, GHERARDO és MONTE modorát mutatja, nem az ATTAVANTEÉT. (Hogy nem Attavante-kódex, azt egyébként már CSONTOSI is hangoztatta.)

D'ANCONA művét a horvátországi Grisanoból származó Don Giulio CLOVIO műveinek tárgyalásával fejezi be, ki 1578-ban halt meg Rómában. Olasz kortársai benne egy második MICHELANGELOT láttak, mely értékelés előtt az utókor bámulva áll meg: ma csak gyöngye epigont látunk benne, ki a miniatura szubtilis művészetét erőszakos módon oly útra terelte, melyek a teljes hanyatláshoz vezettek. MICHELANGELO nagy formái e parányi lombikba nem fértek bele.

HOFFMANN EDITH.

Alphabete und Schriftzeichen des Morgen- und des Abendlandes. *Unter Mitwirkuug von Fachgelehrten zusammengestellt in der Reichsdruckerei.* Berlin. 1924. 86 l.

Az idegen írású szövegek meghatározásához már régóta hiányzott egy megbízható kézikönyv, mely époly áttekinthető, mint amennyire tartalmaz a szükséges rövidség mellett is. BALLHORN hasonló munkája: *Alphabete orientalischer und occidentalischer Sprachen* nemcsak régóta elfogyott, de sok tévedést is foglal magában, ami nagyon is érthető, hiszen a nyelvek époly nagy, mint merőben különböző sokféleségében a legnagyobb tudós sem igazodhatik el egymaga.

A most megjelent betűkönyv, melynek szerzői, pedig bizonyára

sokan lehettek, szerényen rejtőznek a mű mögött, 83 különböző nyelv betürendjét csoportosítja logikus sorrendbe. Minden nyelvet rövid nyelvtani és nyelvtörténeti megjegyzés jellemez, rövid utalással utal a legfontosabb nyelvtanokra és szótárakra. A betűk hangértékét igyekeztek minél gondosabban meghatározni és átírni.

A könyvet lapozgatva különösen hat az emberre a sokféle kultúrának a betűk nagy változatosságába foglalt tanujele. Japántól Irorszáig az euráziai terület minden lényegesebb nyelve fel van itt sorolva áttekinthető rövidséggel. Nem kevésbé rendkívüli azonban az a nagy technikai felkészültség sem, amelyről a berlini Reichsdruckerei, néhány nagyobb német nyomdára támaszkodva a sokszorosan bonyolult betűfajok csoportosításával bizonyosságot tesz.

A magyar betürendi és nyelvtani adatok alig féloldalmi terjedelemben röviden ugyan, de pontosan, sajtóhiba nélkül vannak összefoglalva a lett és finn nyelvek szomszédságában.

DR. NYIREŐ ISTVÁN

Apponyi, Alexander Graf: *Hungarica. Ungarn betreffende, im Auslande gedruckte Bücher und Flugschriften. Gesammelt und beschrieben von* ∞. III. Band. *Neue Sammlung I. XV. und XVI. Jahrhundert. Besorgt von L. Dézsi.* München, 1925. Verlag Jacques Rosenthal. (Druck des Franklin-Vereins, Budapest) 8-r. IV, (4), 413 l.

Kevéssel a nagynevű gyűjtő és mecénás, Gróf APPONYI Sándor halála után, megjelent a világhírű gyűjtemény leíró katalógusának harmadik kötete. Az előző két kötet tudvalevőleg 1900—1902-ben került forgalomba, s a bennök leírt anyag az 1720. évvel zárul. Ez a most kiadott kötet az utolsó két évtized gyűjtésének anyagával egészíti ki az első kettőt s az 1471—1600 közé eső időszakhoz közöl pótlásokat. Az 1600 utáni évek pótlásanyagát egy készülő IV. kötet fogja felölelni s ez egyszersmind 1720-on túl is folytatja majd a XVIII. századi termékek katalógusát.

Ez újabb gyűjtés anyagát még maga APPONYI gróf rendezte sajtó alá dr. DÉZSI Lajos egyetemi tanár támogatásával, ki a nagy gyűjtő halála után egymaga folytatta a sajtó alá készítés munkáját.

Mi itt ezúttal csak jelentjük a *Hungarica* e III. kötetének forgalomba kerülését, a magyar könyvészetnek nyilván egyik legkiemelkedőbb eseményét. A kötet részletesebb ismertetésére az első kínálkozó alkalommal (most már alighanem a készülő IV. kötet megjelenésével egyidejűleg) feltétlenül visszatérünk.

T. V. M.